

ZMIANY W KSZTAŁCENIU UCZNIÓW ZE SPECJALNYM POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

(skrótowy opis proponowanych zmian)

System edukacji powinien być otwarty na wszystkich uczniów, zwracający uwagę na ich indywidualne potrzeby oraz podejmujący różnorodne działania w celu zapewnienia wszystkim jak najlepszych warunków normalnego i pełnego funkcjonowania w środowisku.

Specjalna potrzeba edukacyjna to wypadkowa możliwości i braków dziecka oraz możliwości i braków otoczenia. Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, to w szczególności uczniowie:

- wybitnie zdolni;
- niepełnosprawni i przewlekłe chorzy;
- z zaburzeniami zachowania, niedostosowani społecznie i zagrożeni niedostosowaniem;
- pochodzący ze środowisk i obszarów zaniedbanych ekonomicznie i kulturowo;
- przybywający z zagranicznych systemów edukacji;
- z innymi trudnościami w nauce.

Im wcześniej te potrzeby zostaną rozpoznane, tym większa jest szansa na ich zaspokojenie. Projektowane rozwiązania pozwolą na zapewnienie uczniowi wsparcia i zindywidualizowanej pomocy, w zależności od dokonanego na poziomie szkoły rozpoznania, zarówno w pokonywaniu trudności w uczeniu się, jak i w rozwijaniu uzdolnień dziecka. Zakładane cele zmian zostaną osiągnięte dzięki:

- nauczycielowi, który indywidualizuje pracę z uczniem oraz wspiera, we współpracy z rodzicami, jego rozwój w różnych sferach,
- pomocy psychologiczno-pedagogicznej jak najbliżej dziecka/ucznia, tj. w przedszkolu, szkole i placówce oświatowej,
- wspieraniu zmian w systemie edukacji przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne i placówki doskonalenia nauczycieli.

Nauczyciel jest odpowiedzialny za to, czego i jak uczy, a w planowaniu procesu kształcenia powinien kierować się przede wszystkim opisem wymagań, określonym w podstawie programowej. Może swobodnie tworzyć i dobierać programy nauczania oraz pomoce i materiały dydaktyczne. Zadaniem nauczycieli i szkoły jest taka organizacja pracy, żeby jak najlepiej wychodzić naprzeciw indywidualnym potrzebom, trudnościom, zainteresowaniom czy zdolnościom uczniów. W efekcie ma powstać spójny model kształcenia, dostrzegający na wszystkich etapach edukacyjnych problemy szczególnie ważne dla każdego ucznia, wyodrębniający:

- edukację przedszkolną – zawierającą wczesną obserwację i ocenę dojrzałości, gotowości szkolnej dziecka,
- szkołę podstawową – jako miejsce rozpoznawania specyficznych trudności w nauce, uzdolnień, predyspozycji uczniów oraz udzielania im indywidualnego wsparcia,
- szkołę gimnazjalną i ponadgimnazjalną – jako miejsca przygotowujące do wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej, zapewniające dostęp do informacji, doradztwa i poradnictwa zawodowego.

Zespoły nauczycieli prowadzących zajęcia edukacyjne z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wraz ze specjalistami zatrudnionymi w szkole, przynajmniej raz w roku – przy udziale rodziców ucznia, przedstawicieli organu prowadzącego szkołę oraz przedstawicieli poradni psychologiczno-pedagogicznej opiekującej się szkołą – powinny dokonywać analizy i oceny skuteczności pomocy świadczonej uczniom oraz zatwierdzać zmiany w przyjętych indywidualnych programach edukacyjnych, opracowanych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dla każdego takiego ucznia prowadzona będzie Karta Potrzeb i Świadczeń, w której opisane zostaną:

- diagnoza wynikająca z orzeczenia lub opinii wydanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną oraz diagnoza medyczna,
- rozpoznanie dokonane przez nauczycieli i specjalistów ze szkoły,
- obszary funkcjonowania, w których dziecko/uczeń potrzebuje wsparcia, terapii, specjalnej pomocy czy dostosowanych do jego możliwości metod pracy,

- potencjalne zdolności i umiejętności dziecka/ucznia, które należy rozwijać w trakcie edukacji,
- zalecane świadczenia, pomagające rodzicom i władzom oświatowym w podejmowaniu decyzji dotyczącej formy spełniania obowiązku szkolnego czy obowiązku nauki, w tym propozycje form i sposobu realizowania wsparcia na kolejny okres, z określeniem czasu trwania i wymiaru godzin,
- rodzaj udzielanego wsparcia i okres, w którym było udzielane,
- okresowe oceny efektywności działań podejmowanych wobec ucznia.

Dużym wsparciem dla szkół w realizacji nowych zadań będą poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Zadaniem poradni psychologiczno-pedagogicznej będzie:

- pomoc w tworzeniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz innych programów wspierających rozwój ucznia, udzielana przez specjalistów zatrudnionych w poradni nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek,
- specjalistyczna, pogłębiona diagnoza uczniów – w szczególności w sytuacjach, gdy wsparcie udzielone w przedszkolu, szkole czy placówce, nie będzie wystarczające,
- realizowanie swoich zadań we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli, mającymi wspierać szkoły i placówki oświatowe w sposób jak najbardziej trafny i efektywny.

Projektowane rozwiązania wymagają optymalizacji obecnych rozwiązań organizacyjno-prawnych. Zmiany przepisów prawa oświatowego obejmą rozporządzenia w sprawie:

1. *zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*
2. *szczegółowych zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym specjalistycznych*
3. *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych*

4. *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach*
5. *rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach*
6. *ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej*
7. *ramowych statutów publicznego przedszkola i publicznych szkół*
8. *warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych*